

Referat fra Orlogstreff i Fredrikstad Orlogsforening 14. oktober 2017.11.08

Lørdag 14 oktober inviterte Fredrikstad Orlogsforening til treff og hyggelig sammenkomst. Representanter fra Fredrikstad, Oslo, Drammen og Kristiansand stilte opp.

Omvisning på Isegran var først på programmet. Dette ble en positiv opplevelse for oss alle, og Isegran hadde mye mer å by på enn noen av oss ante på forhånd.

Først, navnet Isegran antas å komme fra det franske språket «Ile Grand», som betyr den store øya. Øya er riktignok ikke så enorm, men den deler Glomma i to.

I eldre dager var det flere møller som lå her, og som ble drevet av strømmen i Glomma. Nå er det planer om å bygge en eller flere møller igjen, i gammel stil, for å skape et levende museum.

Isegran var eneste Orlogsstasjon i Norge fram til 1680.

Najaden båtbyggeri har også en viktig rolle i dagens maritime museum. De siste 15 – 20 årene er det bygd opp et skikkelig maritimt senter, som holdes vedlike av ganske mange entusiaster.

Stolt viste de fram «Najaden» som de hadde fått kjøpt billig i Sverige for noen år siden. Siden den kom til Isegran har et kontinuerlig restaureringsarbeid pågått. Meningen er at dette skal bli et seilende museum. Skuta ble bygget i 1897 i Karlskrona. Den skulle være en seilerskole som førte til innrykk til den svenske marine. Byggemåten er stålskant på treskrog. Dette var en vanlig byggemåte på midten av 1800-tallet. I utgangspunktet var den en gammeldags båt, men tanken var at unge matroser skulle lære å seile på samme måte som bestefar hadde lært å seile. Najaden var i drift fra 1897 til 1938. Under krigen ble den senket. Noen handelsmenn finansierte heving av skipet og la den i Halmstad. Da den ble solgt til Norge, hadde den ligget i havnen og blitt benyttet til brylluper og lignende. Det var en del støy rundt at Najaden skulle selges til Norge, og ikke til høyeste pris, men Halmstad kommune mente Isegran var de beste kjøperne som kunne ta vare på skuta.

Najaden har aldri hatt motor, så å frakte den ut elven i Halmstad uten at slepebåten kom opp, bød på problemer, men alt gikk fint.

Najaden er vernet av Riksantikvaren og restaureringen finansieres av Riksantikvaren og sponsorer. Alt inventar er inntakt, og lagret på forsvarlig vis. Nytt skrog er nødvendig, og hver side er beregnet til å kosse 6 millioner kroner. Skuta er på 260 tonn, og mannskapet var på 100 mann.

Jelsa var en annen skute de var stolte av. Denne skuta var i bruk som fritidsskute på Isegran i mange år. Da eieren følte seg for gammel til å holde på lenger, donerte han Jelsa til Isegran. De visste at skuta var gammel, men ikke hvor gammel. Da restaureringen startet, fikk de sendt inn noen prøver av treverket til testing. Skuta har form som en vestlandsjakt, og det var en stor overraskelse da de oppdaget at den var bygd på østlandet. Alderen fra skuta var en enda større overraskelse da det viste seg at den ble bygget i 1766. Når Jelsa er ferdig restaurert, vil den bli verdens eldste seilende skip med god margin.

Det finns flere historiske fartøy her, som en slepebåt, drevet med damp. Colin Archer fra 1892 osv.

Isegran ble også benyttet som minebase i Norge fra 1890 til 1936.

Det er mye å se på her, og man rekker nok ikke alt på en dag. Kommer en tilsvarende invitasjon neste år, regner jeg med at mange flere ønsker å delta.

Kvelden ble avsluttet med en hyggelig og god middag i småbåthavnas klubbhus.

Harald Blikra